

Senest revideret: Januar 2026

VEJLEDNING TIL ANSØGNING OM UGYLDIGHEDSERKLÆRING AF ÆGTESKAB

OM DOMSTOLEN

Den Kirkelige Domstol har til bl.a. opgave at undersøge den kirkelige gyldighed af et ægteskab, hvis én eller begge af parterne i et tidligere ægteskab, som allerede er opløst ved skilsmisse, ønsker at opnå muligheden for at kunne gifte sig i den Katolske Kirke, eller i tilfælde hvor det kan have en betydning for vedkommendes mulighed for at konvertere til den Katolske Kirke.

HVAD ER EN UGYLDIGHEDSERKLÆRING...?

En ugyldighedserklæring af et ægteskab betyder, at Kirken undersøger om det nu tidligere ægteskab har manglet nogle grundlæggende forudsætninger for, at det ud fra en katolsk teologisk forståelse har været et gyldigt ægteskab alene ud fra et kirkeretsligt, og altså ikke et civilretsligt, perspektiv. Domstolen behandler ikke en ægteskabssag førend at der, sammen med ansøgningen, foreligger en skilsmisseattest der bevidner at ægteskabet allerede er opløst ved en civilretslig myndighed.

Hvis domstolen således kommer frem til, at et ægteskab kan erklæres for ugyldigt indgået, har dette ingen betydning eller juridisk effekt i forhold til civile myndigheder, men åbner alene for at én eller begge af parterne efterfølgende vil have mulighed for at gifte sig katolsk.

HVORFOR ER EN UGYLDIGHEDSERKLÆRING NØDVENDIG...?

Det er alene teologiske grunde, og dermed den Katolske Kirkes forståelse af ægteskabets natur, som i sidste ende ligger til grund for den ægteskabssag der skal køres i domstolen. Udgangspunktet for at Kirken ikke praktiserer skilsmisse skal findes i den tro på ægteskabet som Kirken har baseret på Jesu ord, idet han siger: *"Derfor skal en mand forlade sin far og mor og binde sig til sin hustru, og de to skal blive ét kød. Derfor er de ikke længere to, men ét kød. Hvad Gud altså har sammenføjet, må et menneske ikke adskille."* (Matt 19, 5-6).

En ugyldighedserklæring er dog ikke "bare" en katolsk skilsmisse, men er i stedet et udtryk for at der har været nogle fundamentale mangler i forhold til parternes forståelse af ægteskabet, og ikke mindst deres evne til at udleve ægteskabet, sådan som Kristus har ønsket det. Det er disse mangler som domstolen skal søge at finde frem til, og som derfor i sidste ende lægges til grund for om et ægteskab kan erklæres for at være ugyldigt indgået. Ethvert ægteskab antages dog at være gyldigt, kirkeligt set, indtil det modsatte er blevet bevist med moralsk sikkerhed af en kirkelig domstol.

HVEM KAN ANSØGE DOMSTOLEN OM EN UGYLDIGHEDSERKLÆRING...?

Enhver kan i princippet ansøge domstolen om at få sit tidligere ægteskab erklæret for ugyldigt, såfremt at det har en betydning i forhold til vedkommendes relation til den Katolske Kirke, f.eks. hvis man ønsker at blive gift katolsk eller hvis man ønsker at konvertere til Kirken.

DOKUMENTATION

For at domstolen kan behandle ansøgningen skal følgende attester vedlægges sammen med selve ansøgningen:

- Ansøgerens personattest (fødsels- og dåbsattest).
- Vielsesattest.
- Skilsmisseattest.

Ansøgeren er dog velkommen til også at sende andre dokumenter som vurderes at være relevante i forhold til den videre sagsbehandling. Kontakt evt. domstolen herom.

SAGSOMKOSTNINGER

Til dækning af domstolens udgifter i forbindelse med behandling af ægteskabssagen, vil ansøgeren blive opkrævet et **gebyr på 800 kr.**, når sagen formelt er blevet antaget af domstolen.

DEN KIRKELIGE DOMSTOL

HJÆLP TIL ANSØGNINGEN

Hvis man har brug for hjælp til ansøgningen kan man evt. søge kontakt hos sin lokale katolske præst. Domstolen har endvidere en konsulent, Rikke von Zastrow, som man er velkommen til at kontakte via e-mail (kontaktinfo herunder), såfremt at der er praktiske spørgsmål, ligesom at man også er velkommen til at kontakte domstolens retsvikar, pastor Jan Hansen (kontaktinfo herunder).

KONTAKTINFORMATION

Ansøgningen bedes sendt via **e-mail** til domstolens sekretariat. Ved spørgsmål til selve ansøgningen eller andre dele af processen kan man kontakte sekretær Rikke von Zastrow via e-mail.

<p>RETSVIKAR – Pastor Jan Hansen: <i>Kan kontaktes vedr. generelle spørgsmål til enten ansøgningen eller selve processen.</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ E-mail: p.Jan@katolsk.dk▪ Telefon: (+45) 22 26 47 23	<p>SEKRETÆR – Rikke von Zastrow: <i>Ansvarlig for modtagelse og håndtering af ansøgningen.</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ E-mail: rvz@katolsk.dk
<p>ADRESSE: Att.: Den Kirkelige Domstol Katolsk Bispekontor Gammel Kongevej 15 1610 København V.</p>	<p>KONSULENT – Rikke von Zastrow: <i>Kan kontaktes ved behov for hjælp til udarbejdelse af selve ansøgningen.</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ E-mail: rvz@katolsk.dk

HVORDAN FOREGÅR PROCESSEN...?

Domstolen behandler først en sag når den modtager en ansøgning fra én eller begge af parterne i et nu forlist ægteskab, såfremt at det kan bevises – i form af en skilsmisseattest – at ægteskabet allerede er blevet opløst ved skilsmisse hos en civilretsligt myndighed.

På baggrund af ansøgningen indleder domstolen en proces hvori også den anden part i ægteskabet har mulighed for at komme med sine kommentarer, såfremt at vedkommende ønsker det. Derudover vil vidner – som deltager på ansøgers anmodning – ligeledes kunne bidrage med deres kommentarer vedrørende det pågældende ægteskab, og derved hjælpe til at kaste lys over mulige årsager til at ægteskabet kan erklæres for ugyldigt indgået.

Parterne har endvidere også muligheden for at bidrage med andre dokumenter, fra f.eks. civile myndigheder, som kan vurderes at have relevans i forhold til sagsbehandlingen. Beviser af denne karakter kan f.eks. være en politirapport eller udtalelser fra et krise- eller behandlingscenter, og i sidste ende er det domstolen som vurderer om et givent dokument bør indgå i det samlede bevismateriale.

Når den ledende dommer vurderer at alle parter og vidner har haft mulighed for at bidrage med deres kommentarer, samt øvrige relevante beviser er indsamlet, vil sagen gå ind i den afsluttende fase, hvor ægteskabets forsvarer (defensor vinculi) kommer med sine observationer og kommentarer, hvorefter dommerne til sidst mødes for at diskutere og votere sagen.

HVAD SKER DER NÅR SAGEN AFSLUTTES...?

Når dommerne har voteret sagen vil det endelige domsudskrift blive udarbejdet, og efterfølgende sendt til den ene eller begge af parterne, som har deltaget i sagen. Domsudskriftet vil være en nødvendig dokumentation særligt hvis man ved lejlighed ønsker at blive gift katolsk.

Dommerne vil i det endelige domsudskrift fælde enten en positiv eller negativ dom over ægteskabets gyldighed. Uanset udfaldet er der også mulighed for at en dom kan appelleres:

- **Positiv dom:** Hvis bevismaterialet har været tilstrækkeligt overbevisende, samt hvis vidnernes udsagn forekommer at være blot nogenlunde samstemmende, vil dommerne oftest fælde en positiv dom, dvs. at der har været tilstrækkeligt med beviser til, at ægteskabet kan erklæres for at være ugyldigt indgået ud fra et kirkeretsligt perspektiv.
- **Negativ dom:** I visse tilfælde kan det ske, at bevismaterialet i en sag ikke er tilstrækkeligt overbevisende, eller at der forekommer adskillige modstridende vidneudsagn mellem parterne og vidnerne i sagen. I dette tilfælde af, hvor dommerne ikke finder det samlede bevismateriale i sagen overbevisende nok til at kunne erklære ægteskabet for ugyldigt, er de således nødt til at fælde en negativ dom – altså, at ægteskabet ikke kan erklæres for værende ugyldigt indgået ud fra et kirkeretsligt perspektiv.
- **Appel:** Hvis én eller begge af parterne er uenige i dommens udfald, er der mulighed for at appellere dommen til en højere kirkelig domsinstans. Den kirkelige domstol i Stockholm er den umiddelbare appellinstans for domstolen i København, mens at den tredje – og sidste – instans er Kirkens højesteret der ligger i Rom.
- **Konklusion:** Hvis dommerne fælder en positiv dom, og erklærer ægteskabet for ugyldigt, kan parterne i ægteskabet efterfølgende betragte sig selv som fri til at kunne gifte sig katolsk, såfremt at dommen ikke appelleres til en højere instans.

HVEM DELTAGER I PROCESSEN...?

Begge parterne i ægteskabet har mulighed for at deltage i processen. Som regel modtager domstolen en ansøgning fra den ene af parterne, hvorefter vi formelt set er forpligtet til at kontakte den anden part med henblik på at få afklaret om vedkommende ønsker at deltage i processen.

- **Den anden part:** Hvis domstolen enten ikke modtager et svar fra den anden part, eller hvis vedkommende ikke ønsker at deltage, så vil den pågældende part ved dekret blive erklæret for fraværende i sagen. Herefter vil vedkommende ikke længere vil blive kontaktet af domstolen, og vil således hverken kunne få aktindsigt eller få indsigt i det endelige domsudskrift.
- **Vidner i sagen:** Foruden at den ene, eller begge af parterne har mulighed for at deltage, vil ansøgeren også blive anmodet om at stille med to eller evt. flere vidner, som vil blive inviteret til at bidrage med deres viden om ægteskabet, samt om de udfordringer eller problemer i parternes ægteskab som de har oplevet dem.

Sagen sættes formelt i gang når ansøgningen er antaget af domstolens retsvikar (formand), der også har ansvaret for at udpege de tre dommere der skal vurdere sagen, ægteskabets forsvarer samt notar.

- **Dommerne:** Af de tre udpegede dommere, vælger retsvikaren én til at være den ledende dommer i sagen, og som har det formelle ansvar for at sikre sagens gang. Alle dommerne er enten præster eller diakoner, om end at den ledende dommer altid er en præst.
- **Ægteskabets forsvarer (Defensor vinculi):** For at undgå at ægteskabets gyldighed kun betragtes fra et noget ensidigt perspektiv, er det obligatorisk for domstolen at udpege én til at forsvare ægteskabets gyldighed. Med andre ord, er det vedkommendes opgave at argumentere imod at ægteskabet bør erklæres for ugyldigt, for derved at give dommerne – som i sidste ende skal træffe afgørelsen – et andet og mere nuanceret perspektiv på ægteskabet. Denne rolle varetages altid af en præst eller en diakon.
- **Notar:** Til at holde styr på alle akterne i en sag udpeges en notar.
- **Eksperter:** I visse tilfælde kan den ledende dommer vurdere, at det er nødvendigt med en ekspertudtalelse, såsom en psykolog eller en læge, i forhold til at kunne vurdere beviserne i sagen. I yderst sjældne tilfælde, og såfremt at den ledende dommer vurderer at det kan være en hjælp, kan han spørge én eller begge af parterne om de vil acceptere at deltage i en samtale med

DEN KIRKELIGE DOMSTOL

psykologen, som i så fald vil give sin vurdering f.eks. af de pågældendes evne (eller mangel på samme) til at påtage sig ægteskabets rettigheder & forpligtelser. Man er som part dog på ingen måde ikke forpligtet til at deltage i sådan en samtale, hvis man ikke ønsker det.

- **Afhøringsdommere:** I visse tilfælde vil den ledende dommer vurdere, at det kan være nødvendigt at foretage en mundtlig afhøring af vidnerne (se mere vedr. dette herunder), hvortil en afhøringsdommer samt notar, der begge er fast tilknyttet domstolen, vil invitere parten eller vidnet til at svare på de spørgsmål som den ledende dommer har udarbejdet. Den mundtlige afhøring vil som regel finde sted ved den nærmeste katolske kirke, eller et andet egnet sted.

HVORDAN FOREGÅR VIDNEAFHØRINGEN...?

Domstolen "afhører" parterne og vidnerne ved at de af domstolen bliver inviteret til at svare på nogle spørgsmål vedrørende ægteskabet og særligt deres kendskab til de to parter. Dette kan foregå enten skriftligt, ved at spørgsmålene sendes via sikker mail til den pågældende, som da vil blive anmodet om at bistå domstolen ved at svare skriftligt på spørgsmålene efter bedste evne.

Alternativt kan det i visse tilfælde, ifølge den ledende dommers vurdering, være nødvendigt i stedet at der foretages en mundtlig afhøring, hvorved den pågældende person i stedet inviteres til at afgive sine svar ved et fysisk møde med de af domstolen to udpegede personer, som derfor vil være ansvarlige for den mundtlige afhøring.

Om end at den ledende dommer vil foretage en individuel vurdering fra sag til sag, vil det oftest være i sager hvor der vurderes at være dybere komplikationer i relationen mellem de to parter (såfremt de begge ønsker at deltage), eller hvis det vurderes at den pågældende kan have svært ved at svare skriftligt, f.eks. grundet sproglige vanskeligheder. I yderst sjældne tilfælde kan det endvidere være nødvendigt at inddrage en tolk til at bistå vidnet. Denne tolk, som udpeges af domstolen, vil i så fald også være underlagt absolut tavshedspligt ift. det som bliver sagt i forbindelse med afhøringen.

HVEM KAN DELTAGE SOM VIDNE...?

Enhver som har en viden om ægteskabet kan i princippet deltage som et vidne, også selvom man ikke er katolik. Det vigtigste er dog, at man kender parterne tilstrækkeligt og særligt har en indgående viden om tiden både før og under selve ægteskabet. Et vidne kan derfor være enten et familiemedlem eller en anden nær bekendt. Vi anmoder i alle tilfælde om, at ansøgeren klart og tydeligt sikrer sig at de anførte vidner er indforståede med at deltage i sagen, og at de derfor ved lejlighed vil blive kontaktet af domstolen med henblik på at de kan bidrage med deres viden om ægteskabet.

I visse tilfælde kan et såkaldt troværdighedsvidne, der som regel er en katolsk præst med kendskab til ansøgeren, blive udpeget til at deltage. Dette vil oftest være tilfælde i situationer hvor det kan være svært for ansøgeren at fremskaffe vidner med en tilstrækkelig indsigt i ægteskabet. Når domstolen beder en præst eller diakon om at deltage som troværdighedsvidne, er dette i udgangspunktet med henblik på, at han kan bidrage med sin vurdering af ansøgerens troværdighed, og dermed understrege at vedkommendes udtalelser generelt må vurderes at stå til troende.

HVEM FÅR MIN SAG OG MINE DATA AT SE...?

Domstolen har en meget klar procedure for at sikre, at så få som muligt får indsigt i sagens akter, og at de personer som fra domstolens side deltager i sagen underlægges en absolut tavshedspligt i forhold til den konkrete sag samt de informationer som de får indsigt i. Domstolen videregiver ikke følsomme oplysninger til andre, som ikke har nogen relation til den enkelte sagsbehandling, og så vidt muligt søger domstolen at inddrage så få personer som muligt i den enkelte sag.

ANKLAGEPUNKTER MOD ÆGTESKABET

Domstolens opgave er som nævnt at vurdere ægteskabets gyldighed, hvortil det er nødvendigt for domstolen at have en række udvalgte parametre, som gør det muligt for sagens dommere at finde frem til hvilke årsager der kan lægges til grund for en ugyldighedserklæring. Disse parametre kaldes er også det som kaldes for egentlige anklagepunkter imod ægteskabets gyldighed.

Ansøgeren bedes allerede i sin ansøgning til domstolen udpege ét eller flere af disse punkter som vedkommende selv betragter som oplagte anklagepunkter mod ægteskabets gyldighed. Domstolen har dog i sidste ende ansvaret for, med udgangspunkt i selve ansøgningen samt ansøgerens udlægning af de mulige grundlæggende mangler i forhold til ægteskabets gyldighed, at beslutte hvilke anklagepunkter der vil blive lagt til grund for det retsgrundlag selve ægteskabssagen skal køres på.

Herunder ses en liste over de mest anvendte anklagepunkter som det er muligt at tage i anvendelse, når ægteskabets gyldighed skal vurderes. Disse anklagepunkter er defineret ifølge den Katolske Kirkes kirkeret, som ligger til grund for sagsbehandlingen vedrørende ægteskabets gyldighed:

- **Alvorlig mangel på dømmekraft vedrørende ægteskabets rettigheder og pligter.**
 - Hvis parterne har været meget unge og umodne, og ikke været sig grundigt bevidste vedrørende ægteskabets forpligtelser inden de blev gift.
- **Manglende evne til at påtage sig ægteskabets forpligtelser pga. psykiske årsager.**
 - Hvis én af parterne har lidt af psykiske problemer, eller har haft udfordringer med misbrug af euforiserende stoffer eller alkohol.
- **Manglende viden om eller fejlvurdering af ægteskabets væsentlige natur.**
 - Hvis én af parterne er direkte uvidende om Kirkens forståelse af ægteskabet som værende et livslangt heteroseksuelt og monogamt forhold, eller hvis denne uvidenhed vedrører andre væsentlige aspekter af ægteskabets grundlæggende natur.
- **Fejlvurdering af modpartens personlighed.**
 - Hvis en part gifter sig med en anden end den vedkommende ønskede at blive gift med, alene fordi at han/hun har taget fejl af personen. Dette kan være hvis man aktivt ønsker sig at blive gift med en læge, men hvor det viser sig at vedkommende slet ikke er det, og at årsagen ikke skyldes bedrag fra modpartens side, men en fejlvurdering.
- **Bedrag vedr. modpartens personlighed.**
 - Hvis den anden part viser sig, at være en anden end den han/hun har udgivet sig for at være, f.eks. i troen på at den anden er rig og i virkeligheden ikke er det, men derimod er dømt for bedrageri og skylder penge væk, og det har været skjult før ægteskabet.
- **Udelukkelse af livsvarighed.**
 - Hvis én af parterne har været åben over for skilsmisse inden ægteskabet blev indgået.
- **Udelukkelse af troskab.**
 - Hvis én af parterne fra starten af har været åben over for at have forhold til andre end den som han/hun har været gift med.
- **Udelukkelse af børn.**
 - Hvis én af parterne fra starten af ikke har ønsket sig at få børn, eller aktivt har benyttet diverse metoder til at undgå en graviditet, f.eks. ved brugen af kondomer eller p-piller.
- **Udelukkelse af ægteskabets sakramentalitet.**
 - Hvis én af parterne aktivt udelukker troen eller ægteskabets sakramentale natur, eller hvis man indgår borgerligt ægteskab alene ud fra juridiske eller økonomiske årsager.
- **Omstændighedernes pres.**
 - Hvis én af parterne af frygt har følt sig presset til at indgå ægteskabet, f.eks. hvis det er gjort for at undgå repressalier fra familie eller andre.